

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa". Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši.

x. Iz slov. Štajerskega 20. avg.

Ako je še kje kakova blaga dušica, ki meni, da je razpor med klerikalnimi in naprednimi Slovenci popraviti še mogoče, temu bodi, da prekesno ne izpregleda, iz izkustev povedano, da ta razpok nij več zaceljiv.

Vsa potrpljivost od naše strani, vse požrtvovanje v prid vsaj nekakošnej slogi, vse prigovarjanje k kakemu vsaj neutralnemu programu na račun in v očigled predstoječih volitev — je zastonski posel, prazen trud, sisifovo delo.

V dveh točkah nij porazumljenja: prvič glede narodnega programa in drugič glede oseb, kandidatov, ki so nositelji idej. Našim "pravnim" je več za nemške zaveznike, nego za domače, več za deželsko nego za narodno avtonomijo, več za sužnjest absolutistično vseh, nego za samodoločbo narodov. V statistiki pravnih nij besede "naroda" več; oni poznavajo edino abstraktno, historično ("ker legitimno"!) deželsko in državno politično uredbo; v njih političnih nagledih je državno in deželsko življenje "formula", "schema" brez živih ljudi in narodov. Avstrija nij še štela do zdaj tako suhih in abstraktnih politikov, v dokaz, da je prestriženje Meternihovega in Bahovega "kronovinskega", brezobzirnega, narode kot marionete smatrajočega vladarjenja čisto in popolnem izspomina nekterih duhovskih, in žlahtniških stanov izginilo! Vsa izkustva so pozabljena; zgodovina res nema (za-nje) več pomena; "frišna, radostna reakcija" — to je njih geslo! —

Pustimo jim jih nazore, saj ne more to v našo pravo škodo biti. Pojmi morajo se, preneseni na polje dejanjske politike, na obeh straneh popolnem izčistiti; uspeh in končni izid neha gotovo s pogubo ene stranke. Da ta more biti vsa narodna, bilo bi mogoče, a neverjetno; da pa bode "pravna" koncem pogubljena, o tem nij sumiti.

Uže deželska avtonomija, po federalističnih načelih utrjena in okrepljena, bode začela "pravne" same kakor Kronos svoje otroke požirati. Dajte, n. pr., štajerskemu ali koroškemu deželnemu zboru federalistično moč, in ona obrne se v prvej vrsti "pravnim" na prsa. Po načelih federalizma, kakor n. pr. vlada v Ameriki in na Švicarskem, pripadajo cerkvene stvari samodoločbi dežel, in "pravni", kateri večjidel in skoro izključivno iz duhovnikov sestajajo, bodo to avtonomijo prvi plačali. In s čem? S tem, kar imajo, z vsem. — Tega načela se slovenska narodna napredna stranka nij polastila. Ako pa več ozirnosti treba nij, čemu bi se baš ona od strani napredne stranke "pravnim" nasproti delala? Saj tudi na Kranjskem "klerikalstvo" nikakor nij tako silno in tako rekoč na zvezde prikovano, kakor je kdo mislil, kar najbolj dosedanji, samo početni in zares ne prevelikanski poskusi narodno-liberalnih očitno in sijajno dokazujejo.

Zares! tožno je gledati, kako naši prejšnji glavni zagovorniki in pripadniki sedaj narodno stvar zapuščajo in klerikalnemu germanstvu v roke delajo, mené, da je germanizem kedaj še prijatelj klerikalizmu! Kakor je slovanski svet po orientalskejši schizmi, tako je germanski

po nezmotljivosti in protinarodnej politiki rimske kurije in jezuitizma za ultramontanske ideje na veke izgubljen. Kjer Döllingerji odpadajo, tam mora zares nekaj "gnjilo" biti. Italija je uže davno od političnega papizma odvrnila se, zato ker so (po besedah Machiavelli-ja, tedaj že v 16. veku!) "Italijani preblizu rimske kuriji in torej vse preveč z blizu vidijo, kar se tam godi." — —

Ako svoje brate zametujete, ako ljubezni do svoje krvi več nemate, ako naravske zakone, po katerih se narodi razvijajo, zanikujete, zapustite grešni svet in iščite si edino — "nebeškega kraljestva". —

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. avgusta.

Graška "Tagespost" govori proti temu, da bi se za kandidate postavljali in volili višji politični uradniki. Po svojem uradnem položnju ti niso nikoli neodvisni poslanci. — Treba da si mi Slovenci isto zapomnimo.

V **Gornje-Avstrijskem** bodo, kakor sama "D. Ztg." piše, zmagali klerikalni federalisti po deželi in v velikem posestvu. Ustavaki so povsod teren izgubili posebno vsled "kraha".

Češkega novinarja Lukeša list "Nation" pripoveduje, da je izmed 82 deklarantov 48 jih za to izreklo se, da bi Čehi šli v rajhsrat. Samo 34 jih je bilo proti temu. On našteje imena vseh. — Sicer se bodo tudi Čehi določili še le po volitvah.

Vnanje države.

Prejšnji predsednik **francoske** republike, Thiers, potuje zdaj na Švicarsko. Povsod ga slovesno sprejemajo. V Belfortu so

Listek.

Meta Holdenis.

(Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez.)

Poslovenil Dav. Hostnik.

Tretji del.

VIII.

(32. nadaljevanje.)

Neprenehljiva skrb gospoje Mauserre, katerej je pomagala snéha in gostilničarica, vzbudila je kmalu biser vseh guvernant. Ko so jo bili slekli, položé jo v gorko postelj, kjer je dobila takoj vso zavest; zakliče Lulo; ta priteče, ter pade na-njo, veselja vsa pijana.

Med tem časom zamenjal sem bil jaz svojo moko obleko proti kmetskej opravi, ter se šel v kuhinjo grét. Tam najdem gospoda Mauserre. — Vi se mi imate odgovoriti, mi zakriči.

— Dovolite, odgovorim jaz živahnim glasom, mislim, da imam jaz od vas terjati računa.

Staro prijateljstvo premaga njegovo ljubosumnost in srd, da mi reče najljubeznivšim obrazom: — Vi imate prav; kričanje Lule mi je zbegalo duha. Oprostite, prosim vas, in objemiva se.

Jaz mu sežem v roke, a uzroka ladjeloma mu ne povem tako na drobno, kakor je hotel. Vse, kar je mogel izleči iz mene, je bilo to, da je gospodičina Holdenis izvolila trenotek, ko je veter pihal z vso močjó, pa nerodno sunila s krmilom.

— To dokazuje enkrat za vselej, pristavim jaz, — da so ženske slabi piloti; ne dajmo jim krmila niti na vodi, niti na suhem.

Nemiren, da mu nijsem vsega povedal, stisne me k oknu, in pogledavši me belim očesom naravnost v obraz reče: — Ali imate resne misli o gospici Holdenis?

— Kaj to vas briga? odgovorim mu.

— Zanimam se za vaji, in zdi se mi, da nijsta ustvarjena drug za drugega.

— Za koga je ona dakle ustvarjena? prašam ga gledaje mu naravnost v lice.

— Za mojo hčer, katerej je zelo potrebna. Kaj ne, vam bije srce zá-njo.

— Lehko da, rečem mu. A moji občutki nijso nikomur mari, razen njej.

Komaj izgovorim te besede, oznani se nama, da je obed pripravljen. Imel sem pravi burginjonski tek; dobro sem si ga bil zaslužil. Delal sem obedu čast, osobito nekej ščuki, ki se je zjutraj vjela baš na onem kraju, kjer sva se z Meto imela potopiti; ta produkt paladriškega jezera se mi je zdel delikaten; gospod Mauserre je jedel koncem zob, in niti treh besedij govoril. Gospa Mauserre nij mogla strpeti, da bi me ne prašala o navtičnem dogodjaju, ter se mi zahvalila, da sem rešil njej tako drago osobo. Gospod d'Arci je utikal kos za kosom, da bi mu ne bilo možno govoriti. Gospa d'Arci me je gledala mirnim smehljanjem, ter mi čisto tiho dejala: — Lepe ščuke so v tej vodi.

Med surovim maslom in sirom zapusti nas gospa Mauserre, ter gre gledat, kaj počné Meta. Prišedša nazaj nam pové, da se juna-

po celem mestu vihrale zastave, ko je bil tam. Povsod se je čitalo: Živi Thiers! Živi oprostitelj! Čast velikemu državljanu! Zvečer mu je svirala godba; Thiers se je moral večkrat prikazati na balkonu svojega stanovanja, in vselej so mu gromeli živio-klici. Ravno tako se je sprejel v Mülhausnu in Luzernu.

Španski general Martinez Campas je prodril v Murico, veliko mesto, ki ima nad 100.000 prebivalcev; zdaj maršira proti Kartageni, da jo napade s suhega; kontreadmiral Lobo jo oblega od morske strani. Uporna Pecova drhalda je vjeta z voditeljem vred. Contreras, ki je iz Chinchille golorok ubežal, se je v Kartageni zopet z Galvezem združil. V severu se vladi ne godi tako dobro, kakor mislijo časniki. Karlisti hodijo vedno sem ter tja, kakor cigani; ko oropajo kos zemlje, ido naprej.

V **Italiji** božja pota nič kaj ne napredujejo. Vatikanski list „Voce della Verità“ se jezi nad prefekti, da ustavljajo božje procesije, za kar se pa liberalni državniki ne zmenijo.

Nemški cesarjevič bode obiskal, spremljan od kraljeve družine, od velikega kneza in velike kneginje ruske kraljevo vdovo v Lingbiji, ter odide potem skozi Kopenhagen in Kerzér v Kiel. — Nadškof Ledohovski je dobil od sodnije drugo povabilo na 28. avgust, z dodajo, da se bode obsodil „in contumaciam“, ako izostane. — Zbor nemških novinarjev si je izvolil za novo mesto Hamburg, in je sklepal o bistvu novinarskih naznanil. Vojvoda Karol brunšviski je v torek umrl v Genevi, ter postavil to švicarsko mesto za glavnega dediča.

Vlada ne bode dopuščala, da bi tuji menihi hodili na Poznansko posvetovat se z drugimi redovniki, ker bi bilo to zoper pruske cerkvene postave.

Turška vlada si je izvolila za novega poslanika v Paris Ali-Pašo, ki je že odšel na svoje mesto.

Dopisi.

Iz Notranjskega 19. avgusta [Izv. dop.] Zadnji dopis „iz Trnovega“ v št. 186 „Slov. Naroda“ je jako pregel on dva gospoda, katera sta tam za svojo stranko ljudi nabirala (tretjega g. V. se nam ne zdi vredno omenjati, kajti on je politična ničla.) Ta dva gospoda pa sta v svoji sveti jezi meni nič tebi nič začela kar po enem (g. Z.) udrihati, češ, da je on dopis iz „Trnovega“ pisal, in brž so namenili ves svoj žolč v njih „Novicah“ nanj zlit. Sam bog vedi, kaj vse so proti njemu skovali, brž ko ne ga bodo

„Nov.“ v prihodnjem listu s samim hudičevim oljem oblile, kajti po mnenji teh gospodov bi bolje bilo zanj, če pred sredo umre, da ne bode „Novic“ videl. Ti čudni „pravničarji“ hočejo po vsej sili imeti privilegija v svojih „Novicah“ po vsem, kar jim ne diši, udrihati, in najpoštenejše narodnjake z najgršim orožjem napadati, to jim nij nič. A če kdo njim resnico pove, to Vam je krik! Brezve-rec „vero izpodkopuje“, „na grmado ž njim!“ Gospoda le bolj mirno! Dokler bote Vi ljudstvo hujskali, vedite, da tudi ono ne bodo molčalo, kajti če Vi nočete vedeti, da, ako kdo v tebe kamenje luča, vrni mu ti s kruhom, je tudi za nas to pozabljeno in bodemo rajši, kakor vi včasih pravite, hudo s hudim povračali.

Iz Ptujja 19. avg. [Izv. dop.] (Četrtri program ptujske realne gimnazije.) V tretjem tečaju „Slov. Nar.“ štev. 132 govorili smo o „prvem programu ptujske realne gimnazije“ v katerem se je „historik“ Končnik s Palackym in zdravoj logiko zlasal. — V letošnjem razlaže (na str. 3—24) ravnatelj istega zavoda, g. Fichna, svoje nazore o realnih gimnazijah, oslanjajoči se pri tem na neposredne lastne skušnje; „kajti (str. 11), da se koristnost realnih gimnazij preceni nepreostaje nič drugega, ko posvetovati se s praktičnimi skušnjami, odkrivajočimi se pri oživotvorenji črteža, za te vrste učilnic ustanovljenega. Zato je namera tega spisa (str. 4) pokazati one poti, po katerih bi bilo mogoče, na tem polji do porazumljenja priti.“ — Ptujška realna gimnazija, pravi ravnatelj, razlikuje se od drugih tudi v tem, ka se v tretjem in četrtem razredu francoski jezik štiri ure v tednu uči, ne samo tri, kar drugim sličnim zavodom navskoz zadostuje. Ta prememba je brez dvojbe vsled njegovega predloga ali bar vpliva storjena, dasiravno (str. 13) sam priznava: ka je broj učnih ur na realnih gimnazijah že prevelik. — G. Fichna želi (str. 12) „v prid mladeži“ še drugih sprememb. Ker je za slovenskega učenca „absolute Nothwendigkeit, des Deutschen, als der ihm zunächst liegenden Cultursprache, vollkamen Herr zu werden“; zato želi ta Kulturträger, naj se njegova Kultursprache „v prid mladeži“ v prvem razredu štiri ure na teden uči, ne tri kakor je dozdaj bilo. Ali neče se prej

zavolj tega degmati, no vendar bi v redu bilo, ko bi si vsakdo dobro za uho zapisal reči nekega posebno popustljivega in pravičnega Nemca, ki pravi: naj prosto ljudstvo na deželi in mestni služabniki slovenski „Grundstock“ ostane, ali v srednjih učilnicah, tedaj tudi na ptujske realne gimnaziji se ima „nur deutsch lernen“, ker vsled čestilakomnosti in zaslepljenosti narodnih voditeljev izobraženju in „Weltläufigkeitu“ srednjega stanu velika nevarnost grozi. —

Da srednji stan bog od te nevarnosti reši, za to svetuje g. Fichna, naj se na zavodu pod njegovim vodstvom stoječem, slovenski jezik v vsakem razredu samo po dve uri na teden uči, kajti slovenski učenec zna v svojem bornem jeziku tudi tako „mit sehr anständigem Erfolge Meister werden“. Beseda „ravnopravnost“ je g. Fichni strašen trn v peti. Pravi namreč (str. 17): Nečemo tukaj preiskavati „wo dieses Wort mit Glück anwendbar ist.“ Tu ga imate! nemškega liberalca. Ravnopravnost je njemu „ein viel missbrauchtes Wort“. Kadar ima na njej podlagi Slovenec kako tako borno pravičico doseči, Nemčurja mrzlica popada. Ali čujte in verujte gospodi Nemci: Ta beseda nij prazna zmot, naredivša se v mozgu bedakov, ampak bo še meso postala in med nami prebivala brez vašega dopuščenja, in proti vašej volji in sicer prej ko bo vam milo. Predrzo neotesanost na slovenski zemlji slovenski jezik v zapečnjak rivati, in bedasto trdenje, da je za vsakega Slovenca ki ne spada med proste deželjane in mestne služabnike popolno znanje nemščine neobhodna potreba, navajeni smo najti v nesramnih dnevnikih bečko-židovskih, ali nikor v razpravi stoječoj na čelu gimnazijskega programa, koja ima znanstvena biti! Kaka napačnost in brezobzirnost je to za tujca slovensčine (brž ko ne) nezmožnega: nemščino za „Kultursprache“ proglasivati in slovensčino tako na indirekten način med barbarščine uverstivati! — Mnogokrat imel sem priliko v Beču in po drugih krajih razgovarjati se s turskimi boltadjiji (trgovci) vrativši se iz Hamburga, Pariza, Londona. Na moje pitanje „kako se pogovarjate z ljudmi v tujem svetu?“ dobival sem odgovor: „na jeziku-to bolgar-

kinja dneva počuti bolje, da se je, izpivša juho, hotela vzdigniti, in da je ona poslala iskat druge obleke, ker Metina nij še suha. Lulu, ki nij mogla biti brez guvernante, hotela je k njej. Nij se jej pustilo; tu počne jokati ter tresti se, kakor nekdanje lepe dni. Da bi jo utolažila, vzame jo gospa d' Arci na kolena ter jo niha. Jaz se umaknem na vrt, da bi zapalil cigareto.

Luna, v drugem kraji, je razsvitljevala polovico jezera; na drugej polovici je ležala črna senca. Jezno nij bilo več; a ostala mu je neka nema nevolja; časi so mu zajecjali valovi pretrgane besede: vedlo se je, kakor dete, katero v jezi uhvati spanje, da čisto potihoma godrnja v sanjah. Domislim se, pa grem iskat Mete; zdelo se mi je, da imava po najinem dogodjaju dosta povedati drug drugemu.

Vstopim v gostilno, skozi zadnja vrata. Z volčjim korakom idem po stopnicah, splazim se do konca koridora, a ko mislim potrkati, zapazim, da Meta nij sama. Dejala

je nekomu: — Povejte mi kaj novega o mojem rešitelju.

— Čarovne čudi je, odgovori teman glas, kojega sem izpoznal za óni gospoda Mauserre.

Prva volja mi je bila burno odtvoriti duri, druga, biti miren pa poslušati; a iz dobre vesti vzhajajo skrupuli, kakor dobra zemlja rodi dober plod. Da bi se odtegnil izkušnji, ukradem se kakor tibotapec v sobo, kjer sem se bil preblekel. Hotel sem se vrniti, pa zopet zaslišim dva glasa začeti razgovor. Spomnite se, gospa, ako kedaj pridete v Paladru, da so v hotélu „Bains“ postelje mehke, jedi v dobri meri, ščuke delikatne, a da so stropi in stene tako tenjke, kakor list kartona, da se iz ene sobe v drugo vse sliši, in da je treba svoje tajnosti jako tiho mrmrati. Non bis in idem, pravijo juristi, kar znači, da nij treba imeti vesti dvakrat zapored v taistej stvari. Ta pot sem poslušal, in slišal.

— Ali ne smem tedaj vedeti, kdo vaji si je izmislil ono promenado na vodi? reče

gospod Mauserre suhim, skoraj zapovedujočim glasom.

— Jaz še sama ne vem, gospod; meni se zdi, da se je ladija sama odklenila.

— In vam se je zdel zelo naraven in čudozgoden tête-à-tête z mladim možem, kojega čislam, a ki je valjda slab sodnik v pitanjih skladnosti?

— Jaz nijsem ravnala prav, reče polblevno. Pozabila sem svojega stanu, in guvernanta vaše hčere, gospod, vas prosi zaradi tega oprostjenja.

— Jaz v tem trenutku nijsem oče svoje hčere, jaz sem človek, ki je mislil da ima prav, ako... — Nij se mu zdelo končati stavka; rajši začne drugi: — Ali nij denes prvega septembra? Kaj ne, denes vas je imel Toni zahtevati roke? kaj ste mu odgovorili?

— Nij mi bilo treba odgovarjati, gospod, ker me nij ničesa prašal.

— Ipak je ladija zelo dobro izbran kraj za izpovedi; človeku nij treba riskirati, da bi ga kdo zmešal. Ali je bila njegova izpo-

skom", ali pa: „kako prugčeje neg srbski, tim se može celim svetom proči“. — Samo za Slovenca je „absolute Nothwendigkeit“ nemščine „vollkommen Herr“ biti. Bizmarske sluge! pojdite rakom žvižgat s svojim Weltläufigkeitom. Edno pitanje: Kako se na realnih gimnazijah za poedine predmete čas, ki po njegovem mišljenju nij dobro razdeljen, bolje razdeliti ima, rešil je tedaj, kakor smo čuli, g. Fichna tako-le: Vzemite slovenščini eno uro in dajte jo nemški „Kultursprache“ tako, da ta dobi četiri ure na teden, onda bo „Gleichberechtigung mit Glück angewandt“.

(Konec prih.)

Domače stvari.

— (Od Št. Petra) na Notr. se nam poroča 20. t. m.: Denes zvečer peljal se je nj. kralj. vis. nadvojvoda Jožef s tremi častniki v Reko; došel je iz „Rümerbada“.

— (Iz Klanca v koperskem okraji) se nam piše: Pri nas kolera hudo razsaja in mlade in stare ljudi pobira, posebno v selu Reka. A imamo tako boječega kaplana, da si ne upa prav k bolnikom, v strahu, da bi sam kolere ne dobil. Zakaj se ne boji tudi plače jemati?

— (Iz Bleda) se nam piše, da je gospa Klinar, po domače Petranka, pri kateri je, kakor znano, v gostilnici najboljša postrežba, — imenovala novo ladijo svojo „Straža“ in jo okinčuje s slovensko zastavo. Sploh se budi narodni in domač duh okolo Bleda zelo. „Sl. Tednik“ je tam jako in zelo rad bran.

— (Pri Ormožu) je — kakor se nam od tam piše — hrvatska meja zarad živinske kuge še zdaj zaprta; vendar mislimo, da nij ravno potreba, ljudi trapiti, ki se tu po gostoma v varaždinske toplice vozijo, da se jim jemlje celo ona slama iz sedežev, ki nije za polaganje; in pomilovanja vredni ljudje se vozijo na golih lestvicah ali gari- cah dalje od meje včasih celo po 5 ur da- leč, in marsikateri pride zaradi tega bolan na dom. Ali je tudi treba v trafikah kupljeni tobak ljudem jemati zaradi živinske kuge in po cesti trositi, dvomim. To se pravi ljudi po nepotrebnem mučiti in jeziti. Kdo se po- tem čudi, ako se zbog tobaka kateri spozabi stražčega vojaka pograbit.

ved goreča? Je-li uporabil okoliščino, kakor bi jo priročen človek? ali je bil podvzet?

— Ali mislite pač, gospod, s kom go- vorite?

— Kmalu bi mislil, da vaju ladjelom nij bil slučaj. Gospod Flamerin si je hotel preskrbeti veselje rešiti vas, in še večje, nesti vas deset minut dolgo na svojih [rokah. Kako vas je imel naravnost k svojemu sre- u pritisneno! Ali je res, da ste bili čisto ob zavest?

Te besede so jej bile morebiti malo pre- več; čisto na glas vsklikne: — Se ve da, gospod Flamerin si je dovolil z menoj velike prostosti. Kar me tolaži, znabiti bodem kedaj njegova soproga.

— To ne boste nikdar.

— Ako hoče, kdo mu more braniti?... Vi ste pozabili, da je prost; da, prost je on!

Te besede ga osupnejo, in zdi se mi, da je izpahnul globok vzdihljaj; a moči je tudi, da je bila to le iluzija; v nekaterih slu- čajih mi zveni po ušesih.

— Akopram zametujete moje svete, začne sladkejšim glasom, upam vsaj, da svoje rod-

Izpred sodnije.

Kakor že povedano, bil je zadnje sredo obsojen kaplan Klun, znani strupeni dopisnik „Vaterlandov“, na štiri dni zapora. Tek stvari in sodnijske obravnave je bil ta:

Pri občnem zboru „narodne tiskarne“ je kaplan Klun rekel dr. Vošnjaku psovke laž- njivec in obrekovalec v lice. Čez nekaj časa je isti kaplan Klun v „Novicah“ iste besede še enkrat ponovil in se podpisal. Dr. Voš- njak je tožbo vložil zarad razžaljenja časti. Da si se je kaplan Klun prej po farovžih okolo Ljubljane hvalil, kako bode svoje psovke pred sodnijo še ponovil, nij ga osobno niti pred sodnijo bilo, temuč poslal je bil svojega zastopnika, g. dr. Costo. — G. dr. Voš- njak se je kot tožitelj sam zastopal. Nje- govi priči sta bila gg. dr. Zarnik in urednik J. Jurčič. Dr. Costa je bil pripeljal kot priče od Klunove strani gg. Kadilnika, dr. Poklu- karja, Žagarja in Ravnikarja.

Sodnik je bil g. Čuček, c. kr. sod- nijski adjunkt. On prebere tožbo, katero je vložil g. dr. Vošnjak in v kateri toži ka- plana Kluna, da je kriv prestopka po §. 496 kaz. zakonika.

Po prebrani tožbi vpraša sodnik obe stranki, ali ne bi se hteli med soboj porav- nati in pod katerimi pogoji. Vpraša najpred g. dr. Vošnjaka, ali hoče odstopiti od svoje tožbe.

G. dr. Vošnjak: „Pripravljen sem od tožbe odstopiti, ako g. kaplan Klun podpiše izjavo, v kateri prekliče svoje psovke, ki jih je storil pri občnem zboru „Nar. tiskarne“ proti meni in ako Klun to izjavo razglasi v prihodnjih številkah „Novic“, „Slov. Gosp.“, „Glasa“, „Vaterlanda“ in „Slov. Naroda“.

Sodnik vpraša zdaj zastopnika obtoženca, ali hoče to storiti.

G. dr. Costa odločno odgovori: „Nika- kor ne.“

Sodnik: „Tedaj se nadaljuje razprava. Ali zahteva g. tožnik, da se obtoženec ka- znuje?“

Dr. Vošnjak: „Zahtevam; a prosim, da se naj poprej priče zaslišijo; potem ho- čem staviti svoj predlog zarad kazni.“

Začne se zaslišanje prič. Izmed prič sodnik pokliče g. Jurčiča. Jurčič izpove,

bine ne boste izpustili iz nemark. Zagotavljati vas moram, da vam oča te poroke ne bode dopustil.

— Ste mu li dakle pisali? Kako zlo- rabljate moje zaupanje!

— Odgovoril mi je s poštnim obratom, da bi bil gospod Flamerin brez dvoma do- bra partija, a da hoče za zeta človeka, ki ima resnbnega duha in stroga načela, pa da se taki ljudje ne nahajajo med umetelj- niki. Ta izjava mu dela tim več česti, ker je, kakor se mi zdi, v situaciji, ki nij, me- nim da, cvetoča.

— Vam je-li govoril o svojem položaji? praša ga ginena.

— Jaz sem mu zelo hvaležen za to za- upnost. Nekdo ga sili za druga v podvzet- je, v katerem bi v kratkem času zopet obo- gatel; a terja se od njega kapital, ki ga nema.

— In ki ga prosi od vas?

— Srečen bom, da bom mogel kaj sto- riti za očeta Mete Holdenis.

(Dalje prih.)

da se je stvar vršila v dotičnem zboru ta- ko: G. dr. Vošnjak je rekel g. Klunu: Ja- ko me veseli, da se g. Klun, kot dopisnik „Vaterlanda“, tako zanima za naše podvzet- je, katero je „Vaterland“, predno je še usta- novljeno bilo, „schwindel“ imenoval. Na to vstane Klun in vpije: dokler mi g. dr. Voš- njak ne pokaže tiste številke „Vaterlanda“, v kateri je „narodna tiskarna“ schwindel ime- novana, mu jaz rečem, da je lažnjivec in nesramen obrekovalec. — G. dr. Costa, kot zastopnik toženčev, se spravi pričo izpraševati in bi najprej rad zvedel, v kak- šni razmeri on, Jurčič, stoji z dr. Vošnjakom. — Jurčič: „Jaz Vam, dr. Costi, ne odgo- varjam; ako bi kot zagovornik radi kaj od mene izvedeli, storite to po gospodu sodni- ku“. Po sodniku vprašan, odgovori Jurčič, da je od dr. Vošnjaka ravno toliko odvisen kakor od g. dr. Coste, t. j. nič, on je ured- nik lista, ki je lastnina celega društva.

G. dr. Zarnik odločno in jasno izpri- čuje enako, da je Klun rabil psovke „lažnji- vec in nesramni obrekovalec“.

G. Kadilnik pripoveduje skoro vse tako, samo da on je slišal le besedo „laž- njivec“, sicer je pa mogoče, da je bilo dru- gače govorjeno, on je — pravi — daleč proč pri vratih sedel in brum je bil velik.

G. dr. Poklukar je slišal besedo „laž- njivec“, „obrekovalec“ nij slišal, a on pri- zna, da je mogoče, da je izgovorjena bila.

G. Ravnikar trdi, da je bila izgo- vorjena beseda „lažnjivec“, a da nij mo- goče, da bi bila izgovorjena tudi beseda obrekovalec. On ima dobra ušesa, pa nij slišal, in tudi kar mogoče nij, da bi bila izgovorjena.

G. Žagar govori enako, samo še pro- stovoljno prisego ponuja, da Klun nij rabil besede „obrekovalec“.

Tožitelj reče, da, ako bi število prič, popolnem pozitivno o tem izrekajočih, kar je Klun sam v „Novicah“ s svojim podpisom potrdil, ne zdelo se zadostilno, je pripravljen obravnavo preložiti in če treba deset prič pri- peljati, ki bodo prisegle.

Zaprisežena sta bila potem gg. dr. Zar- nik in Jurčič.

Sodnik pozivlje g. dr. Vošnjaka, naj iz- reče svoje zahteve zavoljo kazni obtoženca.

G. dr. Vošnjak: Dokazano je bilo po dveh zapriseženih pričah, da je g. kaplan Klun pri občnem zboru „Narodne tiskarne“ 22. junija t. l. meni v lice rekel: „Vi ste nesramni lažnjivec in obrekovalec.“ Tudi na- sprotno priče pritrdi, da so vsi slišali besedo: „lažnjivec“; zarad besed: „nesramni“ in „obrekovalec“ pa trije reko, da jih Klun nij spregovoril, a g. dr. Poklukar prizna, da je mogoče tudi te besede g. Klun izrekel.

Besede: „nesramni lažnjivec in obrek- ovalec“ so psovke; to nij samo v javnem življenju priznano, tudi sodnije od prve do najvišje stopnje so že dostikrat določile, da so izrazi: lažnjivec, obrekovalec, hinavec psovke in da je kriv prestopka po §. 496 kaz. zak., kdor komu daje take grde be- sede (psovke). Vsaka psovka pa je sama na sebi kaznjiva in zakon razžalitelju po §. 490 še niti ne dopušča dokaza resnice.

Obtoženec se, kakor vidim, na to misli opirati, da jo te psovke samo pogojno iz- rekel: „Dokler mi dr. Vošnjak ne dokaže, da je beseda „Schwindel“ stala v „Vater- landu“ in da sem jaz (Klun) to pisal, imenu-

jem ga nesramnega lažnjivca in obrekovalca.“ A §. 496 kazenskega zakonika govori samo o psovkah in ne dela nobene izjeme, ali so bile psovke izrečene pogojno ali nepogojno. Psovka ostane psovka, če jo tudi kdo zveže s kakim pogojem. In to je naravno. Ako bi zakon dopuščal pogojno psovanje, potem bi nobeden človek ne bil varen, da mu kdo ne pove v lice najgrše psovke. Postavim. Kupil sem si žepno uro pred 20 leti. Meni nij na noben način mogoče dokazati, da sem to uro res kupil. Pride tedaj človek in mi na javnem mestu očita: „Vi ste tat, dokler mi ne dokažete, da te ure niste ukrali.“ In takih slučajev bi se dalo dosti navesti. Baš zaradi tega zakon pozna samo psovke in ne dela nobenega razločka med pogojnimi in nepogojnimi.

Kaplan Klun je tedaj kriv prestopka po §. 496 kaz. zak. in meni nikakor ne bi trebalo, spuščati se v dokaz, katerega je on od mene terjal, v dokaz namreč, da je res v „Vaterlandu“ delniško društvo „Narodna tiskarna“ „Schwindel“ imenovan in da je ta dopis v „Vaterland“ pisal kaplan Klun. Vendar hočem tudi to dokazati, da opravičujem svoje, pri obnem zboru proti kaplanu Klunu izražene besede.

V „Vaterlandu“ je v listu od 25. novembra 1871, števil. 326 dopis iz Ljubljane 22. novembra in v tem se bere: „Man geht mit dem Plane um, hier eine slovenische Aktiendruckerei zu errichten. Eine zu dem Ende abgehaltene Versammlung hat bereits ein Interims-Comité bestellt, welches den Landeshauptmann Dr. Razlag zum Vorsitzenden hat. Eine neue Druckerei wäre gewiss sehr erwünscht. Was man jedoch von jener des „Slovenski Narod“ in Marburg hört, welche dann ganz untergehen oder nur als Filiale der hiesigen bestehen sollte, lässt uns einen **Schwindel** befürchten, vor dem das hiesige Comité wohl auf der Hut sein müge.“ Ker se v Ljubljani tačas nobeno drugo delniško društvo za napravo tiskarne nij osnovalo, nego „Narodna tiskarna“, gre izraz „Schwindel“ tudi samo na to podvzetje. Dr. Vošnjak odda sodniku prepis dotičnega dopisa v „Vaterlandu“, po notarji dr. Rappu na Dunaji legitimiziran; potem nadaljuje:

Dokaz, da je Klun pisal oni dopis, se ne da sodnijsko izpeljati, ker nobeno uredništvo se ne more prisiliti, da bi imenovalo svoje dopisnike; a navel bodem indicije, iz katerih smem gotovo sklepati, da je kaplan Klun pisal dotični dopis.

1. je pokojni gosp. Slemenik, urednik „Vaterlanda“ do leta 1872 sam v večjem društvu izrekel, da iz Ljubljane dopisuje edini kaplan Klun;

2. sem poizvedel iz Dunaja, da se na tamošnji pošti od opravištva „Vaterlanda“ pošilja honorar za dopise v Ljubljano nikomur drugemu, nego kaplanu Klunu;

3. ko je kranjski deželni zbor predlanskim sklenil adresso do cesarja, dobil jo je Klun od g. dr. Coste, da jo pošlje „Vaterlandu“, in pri tej priložnosti ga je dr. Costa sam imenoval dopisnika „Vat.“;

4. ko smo letos postavili izvrševalni volilni odbor za Kranjsko, v katerem sedi tudi kaplan Klun, se je „Vaterland“ sam hvalil, da je v izvrševalnem odboru tudi njegov ljubljanski dopisnik.

Ti dokazi dosta jasno spričajo, da je kaplan Klun, kakor piše vse druge dopise, tudi onega o „Schwindelu“ pisal v „Vaterland“. Obžalujem samo, da nij tukaj kaplana Kluna; pozival bi ga, naj sam reče, ali je to pisal v „Vaterland“ ali ne.

(Konec prihodnjič.)

Razne vesti.

* (Češki ilustrirani „Svetozor“) v Pragi, prinaša slike našega cerkniškega jezera in grada „Jama“.

* (Slika sv. Cirila in Metoda.) „L' Osservatore Romano“ prinaša vest, da je papež ogledal te dni sliko, ki jo je naredil za škofa Štrosmajerja slavní slikar N. Consoni, katera predstavlja Cirila in Metoda v onem hipu, ko jim je papež Adrian II. dal, oblast mašo brati v slovenskem jeziku. — Štrosmajer je naročil še drugo sliko, predstavljajočo krščenje Hrvatov po slovanskih apostolih.

* (Grozna zgodba.) V Michiganu v Ameriki so spustili te dni zračni balon. Ker se nij držal v pravem položaji, si nij nihče upal vanj. Tu se osrči Ivan Muntén, stopi v balonov čolnček, ter se spusti v zrak. A kmalu se pokažejo hudi nasledki njegove lehkomiselnosti. Kake pol milje od tal se balon obrne. Muntén se drži malo časa čolnčka, a moči ga zapuste, spusti se, ter pada na tla si z rokami zakrije obraz. Šest palcev se je zaril v zemljo, in niti ena koščica mu nij ostala cela; bil je v trenutku mrtev. Gledalci, katerih je bilo nad deset tisoč, so z grozo gledali ta strašni prizor; ženske so omedljevale, moške jokali — balon pa je, bremena oproščen, kakor tič letel kvišku.

Poslano.

Na shodu, v katerem je branil g. Herman program pravne stranke, izrekla se je obča želja, da o govorih ne poročamo nikakvemu časniku. Po nemili naključbi dojde vsa razprava v „Tagespost-o“; zato idem jaz k g. Hermanu da ga zagotovim, da se to nij zgodilo iz zle volje proti njemu. Govorica pride in na podporo, o katerej je pravil g. deželni odbornik, da jo je ponudil „Slov. Tednik“ štirski „Volksbildungsverein“ i jaz pozovem g. Herman-a, da dokaže istinitost te trditve, da i jaz sem čul, da dobiva „Slov. Tednik“ podpore od vlade, da pa tega, sode po značaji ustanovnikov tega lista, ne morem verjeti, ako bila bi to istina, da bi gotovo ta časnik zgubil zaupanje pri mladini, ako ravno piše v njenem smislu.

Kako je bilo mogoče, da se sklicuje g. Herman na mene ko pričo, ko je on izrekel sumničenje najmanje štiri dni prej nego sem jaz govoril z njim, jaz, kot mordslovec, ne vem.

V Gradcu 20. avgusta 1873.

Franjo Hubad, stud. phil.

Dobili smo sledeče pismo:

Slavno uredništvo!

V poslednjih (zdaj že predposlednjih Ur.) „Novicah“ števil. 33 najdem pod dopisom iz Vipavskega 7. avgusta moje ime dvakrat apostrofirano. Ker za gotovo vem, da v celi Vipavi družega, slovenskega jezika v pisavi zmožnega Riharda nij, in ker uredništvo še svoje vprašanje dostavlja „auch du mein Brutus“, sklepam iz vsega tega, da se dopisi „Slov. Naroda“ iz Vipave meni podtikujejo. Gospod urednik, povedite svetu odkritosrčno, koliko člankov ali dopisov da ste od mene že dobili? —

Ves Vaš

Rihard Dolencec.

Na Slapu dne 15. avgusta 1873.

Na to mi povemo, da g. Rihard Dolencec nij naš dopisnik in da nijsmo z njim v zvezi. Uredništvo.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Vsem trpečim zdravje po izvrstni Revalesscière du Barry, katera brez porabe leka in brez stroškov sledeče bolezni odstrani: bolezni v želodeci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na slisnici, v dušnjaku, v mehurji, in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, sečno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekem zoperstavljala se:

Spričevalo št. 73.928.

Waldeg na Štajerskem, 3. aprila 1872.

Hvala Vašej Revalesscière, katero sem jaz, 50 let star mož, skozi 2 leti neprestano užival, sem od mojega 10letnega trpljenja: otrpnost na rokah in nogah, skor popolnem ozdravel in opravljam, kakor v najboljših časih, svoje posle. Za to meni izkazano veliko dobroto Vam izrekam s tem srčno zahvalo.

Br. Sigm o.

Spričevalo št. 93.268.

Trapani v Siciliji, 13. aprila 1870.

Moja žena, žrtva strašnih, nervoznih bolečin, s hudo otekline na celim životu, s srčnim bitjem, nespečnostjo in vrančeno v najhujši stopinji, je bila od zdravnikov za izgubljeno znatrana, kar sem se odločil pribežati k Du Barry-evi neprecenjeni Revalesscière. To izvrstno sredstvo je na začudenje mojih prijateljev, v kratkem času one strašne bolečine ozdravilo in mojo ženo tako okrepčalo, da se je, dasiravno 49 let stara, plesov udeležiti mogla. To Vam naznanjam na korist vseh enako trpečih in se Vam srčno zahvalim.

Atanasio Barbera.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravljenje. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah à 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na **Dunaji**, Wallfischgasse št. 8, v **Ljubljani** Ed. Mahr, v **Gradcu** bratje Oberanzmeyer, v **Innsbrucku** Diechtl & Frank, v **Celovcu** P. Birnbacher, v **Lenci** Ludvig Müller, v **Mariboru** F. Koletnik & M. Morić, v **Meranu** J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Tuji.

21. avgusta.

Evropa: Stolovski iz D. Novega mesta. — Osaplitzy, Šlegel iz Trsta. — Steiner iz Grada. — **Pri Elefantu:** Šiler iz Celovca. — Jakel, Goldziher iz Dunaja. — Gospa Stan iz Lijona. — Kapus iz Kamne gorice.

Pri Mallé: Žnidaržič iz Karlovca. — Gilke iz Reke. — Seger iz Braunšvajga. — Vrečko iz Grada. — Eisenstätter iz Dunaja.

Pri Zamorel: Deloregd iz Krškega. — Korbič iz Gorenjskega. — Arko iz Nižje-Avstr. — Herman iz Maribora. — Dühl iz Dunaja.

Dunajska bors 21. avgusta

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70	gl.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"	40	"
1860 drž. posojilo	102	"	10	"
Akcije narodne banke	970	"	—	"
Kreditne akcijske	238	"	50	"
London	111	"	55	"
Napol.	8	"	91	"
C. k. cekini	—	"	—	"
Srebro	105	"	70	"

2 do 3000 gold.

se vzeme na posodo proti zagotavljenji, dobrim obrestim in povrnitvi v 3 letih iz hišne najemščine. (220—2)

Pismene ponudbe pod znamenjem **A. A.** **Nr. 1.** prejema iz prijaznosti

Opravištvo „Slov. Naroda“.